

Vinjetter som metod för att studera värdighet hos personer i livets slut

Åsa Rejnö¹, Tove Godskesen^{2,3}

¹ Strokeneheten, Skaraborgs sjukhus i Skövde

² Uppsala universitet, centrum för forskningsetik och bioetik

³ Ersta Sköndal Bräcke Högskola, Institutionen för vårdvetenskap

Bakgrund

Värdighet är ett centralt etiskt värde i vården. Trots att värdighet ingår i regler och riktlinjer så som Hälso- och sjukvårdslagen är det inte helt klart vad detta innebär i praktiken. För att garantera en kvalitativt god vård där värdighet skyddas och bevaras vid vård av personer med nedsatt autonomi, dvs. personer som har svårt att bevaka sina egna intressen och dit personer i livets slut ofta kan räknas behövs kunskap om begreppet värdighet.

Frågeställning

På vilket sätt kan fiktiva patientfall (vinjetter) användas som metod för att studera värdighet vid vård i livets slut?

Metod

Fiktiva case eller patientfall är en vanlig metod använd inom vård och vårdutbildning när man vill studera något av särskilt intresse med utgångspunkt i realistiska scenarier. Vinjetter kan ses som specialfall av case och beskrivs som "korta berättelser om hypotetiska personer i specifika omständigheter". Beskrivningen av vad som utgör en vinjett är tydlig men inte hur vinjetter kan användas som en del av metoden inom forskning.

Vinjetter har beskrivits som särskilt bra om man vill studera känsliga ämnen då forskaren kan konstruera vinjetterna, dvs. berättelsen med de typiska element som man önskar belysa utan att riskera att någon person identifieras. Vinjetten ger forskaren möjlighet att sätta samman flera autentiska patientfall för att skapa en berättelse som innehåller de karakteristika forskaren önskar ska finnas med i berättelsen.

Resultat och konklusion

För att studera centrala etiska begrepp så som värdighet kan vinjetter som problematiserar etiska problem användas som metod. Diskussion kan sedan göras med utgångspunkt i ett teoretiskt ramverk som t.ex. Nordenfelts analys av värdighet. Denna studie visar att vinjetter där konkreta situationer som beskriver värdighet och konflikter som rör detta kan användas för att tydligt illustrera de etiska svårigheterna relaterat till värdighet och dess bevarande samt hur värdighet kan skyddas och bevaras i palliativ vård.